

DIAGNOZA ZJAWISKA PRZEMOCY DOMOWEJ NA TERENIE POWIATU LIMANOWSKIEGO

LIMANOWA 2023

SPIS TREŚCI

1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY	2
2. OSOBY ZGŁASZAJĄCE SIĘ DO OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z PROBLEMEM PRZEMOCY	5
3. NAJCZĘSTSZY RODZAJ ZGŁASZANYCH SPRAW	7
4. PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”.....	8
5. PUNKTY WSPARCIA I PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO	10
6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ.....	13
7. DZIAŁANIA POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W LIMANOWEJ	14
7.1. POMOC PSYCHOLOGICZNA.....	15
7.2. PORADNICTWO PRAWNE.....	16
7.3. POMOC OŚRODKA INTERWENCJI KRYZYSOWEJ (OIK).....	18
7.4. GRUPA WSPARCIA.....	19
7.5. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W STOSUNKU DO SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE	20
8. ANALIZA SWOT PROWADZONYCH DZIAŁAŃ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE LIMANOWSKIM	20
SPIS TABEL	22
SPIS RYSUNKÓW	22
SPIS WYKRESÓW	22

W 2023 r. zmieniono nazwę ustawy o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie na ustawę o przeciwdziałaniu przemocy domowej (zwana dalej Ustawą). Przemoc domowa jest aktualną nomenklaturą ustawy poszerzającą dotychczasowy zakres podmiotowy, czyli krąg osób doświadczających przemocy oraz formy przemocy np. ekonomiczną czy cyberprzemoc. Powyższe zmiany wpłynęły na opracowanie i realizację nowych powiatowych programów przeciwdziałania przemocy domowej na lata 2023 – 2028.

1. ZESPÓŁ INTERDYSCYPLINARNY

Rysunek 1 Mapa Powiatu Limanowskiego

Źródło: strona internetowa- https://beskidy.gminadobra.pl/?id=78955%26location=f%26msg=1%26lang_id=PL, odczyt 18.10.2023 r.

Ustawa zmienia częściowo procedury działań zespołów interdyscyplinarnych i grup diagnostyczno – pomocowych (w ustawie przed nowelizacją były to grupy robocze).

Zespół interdyscyplinarny powołuje wójt, burmistrz albo prezydent miasta. W skład zespołu interdyscyplinarnego wchodzi przedstawiciele: jednostek organizacyjnych pomocy społecznej, gminnej komisji rozwiązywania problemów alkoholowych, Policji, oświaty, ochrony zdrowia, organizacji pozarządowych, kuratorzy sądowi, a także w uzasadnionej sytuacji przedstawiciele Żandarmerii Wojskowej. W skład zespołu interdyscyplinarnego mogą wchodzić również prokuratorzy oraz przedstawiciele innych podmiotów działających na rzecz przeciwdziałania przemocy domowej. Obsługę organizacyjno – techniczną i finansową zespołu interdyscyplinarnego zapewnia ośrodek pomocy społecznej.

Zespoły interdyscyplinarne powoływane są do realizacji zadań ustawowych i ich celem jest przede wszystkim diagnozowanie problemu przemocy domowej, w dalszej kolejności działania zapobiegawcze, prewencyjne w środowiskach zagrożonych dewiacjami i patologią, a także

podejmowanie interwencji w stosunku do osób dotkniętych przemocą. Praca zespołu interdyscyplinarnego wymaga opracowania i stosowania indywidualnych planów pomocy, a także wdrażania działań wobec osób stosujących przemoc. Kolejno monitoruje się zachodzące zmiany w pracy i funkcjonowaniu rodzin borykających się z problemem przemocy.

Na terenie Powiatu Limanowskiego swoje działania prowadzi dwanaście zespołów interdyscyplinarnych z czego dziesięć obsługują gminy, a dwa miasta. Posiedzenia zespołów interdyscyplinarnych według wytycznych znowelizowanej ustawy winny odbywać się nie rzadziej niż jeden raz na dwa miesiące. W latach 2020 – 2022 częstotliwość spotkań zespołu interdyscyplinarnego uzależniona była od potrzeb, jednak nie rzadziej niż raz na trzy miesiące. Poniższe zestawienie wskazuje częstotliwość spotkań poszczególnych zespołów interdyscyplinarnych w latach 2020 – 2022.

Tabela 1 Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego w latach 2020 – 2022

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /ROK	2020	2021	2022
GOPS Dobra	4	5	4
GOPS Jodłownik	4	4	4
GOPS Kamienica	4	4	4
GOPS Laskowa	3	4	4
GOPS Limanowa	4	4	4
MOPS Limanowa	4	5	4
GOPS Łukowica	4	4	4
GOPS Mszana Dolna	4	4	4
MOPS Mszana Dolna	4	4	4
GOPS Niedźwiedź	3	4	4
GOPS Słopnice	5	4	4
GOPS Tymbark	4	4	4
ŁĄCZNIE:	47	50	48

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Analiza danych zawartych w Tabeli 1 wskazuje, iż najwięcej spotkań zespołu interdyscyplinarnego w liczbie pięć odbyło się w trzech jednostkach: GOPS Dobra w 2021 roku, MOPS Limanowa w 2021 roku oraz GOPS Słopnice w 2020 roku. Najmniej, bo trzy spotkania zorganizował GOPS Laskowa w 2020 roku oraz GOPS Niedźwiedź w 2020 roku. Pozostałe jednostki przeprowadziły po cztery spotkania rocznie. Poza tym, w ramach działalności zespołów interdyscyplinarnych były tworzone grupy robocze (w nowej nomenklaturze grupy diagnostyczno – pomocowe). Zadaniem powyższych grup jest podejmowanie działań obejmujących swoim zakresem diagnozę i ocenę sytuacji podejrzenia

przemocy oraz doraźną pomoc osobie doznającej przemocy i długoterminowe działania pozwalające jej na zmianę funkcjonowania i poprawy sytuacji, odejście z destrukcyjnego środowiska. Są to działania dostosowane do indywidualnych potrzeb ofiar przemocy i skupiające się na poszukiwaniu najlepszych dla niej rozwiązań. Poniższa Tabela 2 wskazuje na częstotliwość powoływania powyższych grup na terenie poszczególnych miast i gmin Powiatu Limanowskiego.

Tabela 2 Liczba powołanych grup roboczych w latach 2020 – 2022

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /ROK	2020	2021	2022
GOPS Dobra	8	10	14
GOPS Jodłownik	13	10	4
GOPS Kamienica	0	0	0
GOPS Laskowa	14	6	6
GOPS Limanowa	32	26	33
MOPS Limanowa	15	15	50
GOPS Łukowica	10	12	9
GOPS Mszana Dolna	13	21	32
MOPS Mszana Dolna	13	12	9
GOPS Niedźwiedź	15	17	9
GOPS Słopnice	10	7	9
GOPS Tymbark	11	5	6
ŁĄCZNIE:	154	141	181

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Dane zawarte w Tabeli 2 wskazują, iż łączna wartość liczby zorganizowanych grup roboczych na przełomie trzech ostatnich lat spadła w 2021 roku, po czym w 2022 roku znowu wzrosła. Ta tendencja odnosi się do łącznej liczby oraz do trzech jednostek pomocy społecznej: GOPS Limanowa, GOPS Słopnice i GOPS Tymbark. W trzech przypadkach: GOPS Dobra, MOPS Limanowa i GOPS Mszana Dolna na przełomie lat 2020 – 2022 liczba grup wzrosła. Trzy jednostki pomocy społecznej odnotowały spadek spotkań: GOPS Jodłownik, GOPS Laskowa i MOPS Mszana Dolna. Zupełnie odmienna sytuacja zaistniała w GOPS Kamienica związana z brakiem powoływania grup roboczych. Najwięcej spotkań w liczbie 50 odbyło się w MOPS Limanowa w 2022 roku, a najmniej w GOPS Jodłownik w 2022 roku w liczbie 4.

Tabela 3 Liczba rodzin objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020 – 2022

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS –GMINNY, MOPS – MIEJSKI /ROK	2020	2021	2022
GOPS Dobra	23	25	24
GOPS Jodłownik	23	20	17
GOPS Kamienica	17	16	22
GOPS Laskowa	14	14	11
GOPS Limanowa	57	41	47
MOPS Limanowa	38	42	31
GOPS Łukowica	21	13	14
GOPS Mszana Dolna	26	24	32
MOPS Mszana Dolna	18	17	17
GOPS Niedźwiedź	24	27	20
GOPS Słopnice	10	7	9
GOPS Tymbark	11	5	6
ŁĄCZNIE:	282	251	250

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Interpretacja danych zawartych w powyższej Tabeli 3 wskazuje na niewielki spadek na przestrzeni lat 2020 – 2022 liczby rodzin objętych pomocą w GOPS Jodłownik. W GOPS Laskowa w latach 2020 i 2021 było tyle samo rodzin – po 14, a w następnym 2022 więcej o jedną. MOPS Mszana Dolna objęła działaniami 18 rodzin w 2020 roku, a w latach 2021 i 2022 ta liczba wynosiła po 17 w 2021 roku i następnie bez zmian w 2022 roku pozostałych zespołach sytuacje są zmienne. Obserwuje się wzrost rodzin objętych wsparciem w 2021 roku i spadek w 2022 roku. Sytuacja ta dotyczy GOPS Dobra, MOPS Limanowa, GOPS Łukowica, GOPS Mszana Dolna i GOPS Niedźwiedź, GOPS Słopnice i GOPS Tymbark. Analizując całość danych, zauważyć można spadek liczby rodzin objętych pomocą ośrodków pomocy społecznej.

2. OSOBY ZGŁASZAJĄCE SIĘ DO OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ Z PROBLEMEM PRZEMOCY

Problem przemocy dotyka nie tylko kobiet, mężczyzn i dzieci ale także osoby starsze i/lub niepełnosprawne. Uzyskane dane z ośrodków pomocy społecznej z lat 2020, 2021 i 2022 wskazują, iż przemoc coraz częściej jest zgłaszana wobec osób w podeszłym wieku. Poniższa Tabela 4 zawiera dane liczbowe, ukazujące istotę poruszanego problemu.

Tabela 4 Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

OSOBY / ROK	2020	2021	2022	ŁĄCZNIE:
Kobiety	173	167	179	519
Mężczyźni	22	29	20	71
Dzieci	69	71	78	218
Osoby starsze	21	37	28	86
Osoby z niepełnosprawnością	18	19	23	60

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Z danych liczbowych zgromadzonych w powyższej Tabeli 4 wynika, iż najczęściej doznawanie aktów przemocy zgłaszały kobiety. Na przełomie trzech lat ich liczba wynosiła 519 i miała tendencje zmienne, tj. w 2021 roku widać zmniejszoną liczbę, a w 2022 roku wyższą. Mężczyźni stanowią najrzadziej zgłaszającą przemoc grupę osób z liczbą 71 ze zmienną na przestrzeni trzech lat. W 2020 roku akty przemocy zgłosiło 22 mężczyzn, w 2021 o 7 więcej i w 2022 roku liczba ta spadła do 20. Podobnie zmienna sytuacja wystąpiła w grupie osób starszych – w 2020 roku zgłoszeń dokonało 21 osób, w 2021 roku 37 i w 2022 roku 28. Liczba dzieci i liczba osób z niepełnosprawnością na przestrzeni trzech lat wzrastała i łącznie odnotowano 218 małoletnich i 60 osób z niepełnosprawnością. Udział każdej z opisanych grup wskazuje Wykres 1.

Wykres 1 Grupy osób doznające przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

W latach 2020 – 2022 największy procentowy udział w zgłoszeniach dotyczących przemocy mają kobiety, bo ponad połowa – 54%, następne kolejno: dzieci – 23%, osoby starsze – 9%, mężczyźni – 8%. Osoby z niepełnosprawnością mają najmniejszy udział w zgłoszeniach przemocy – 6%.

3. NAJCZĘSTSZY RODZAJ ZGŁASZANYCH SPRAW

W oparciu o dane z 12 ośrodków pomocy społecznej dotyczące form i rodzajów przemocy stosowanej przez sprawców wobec ofiar sporządzono poniższą Tabelę 5.

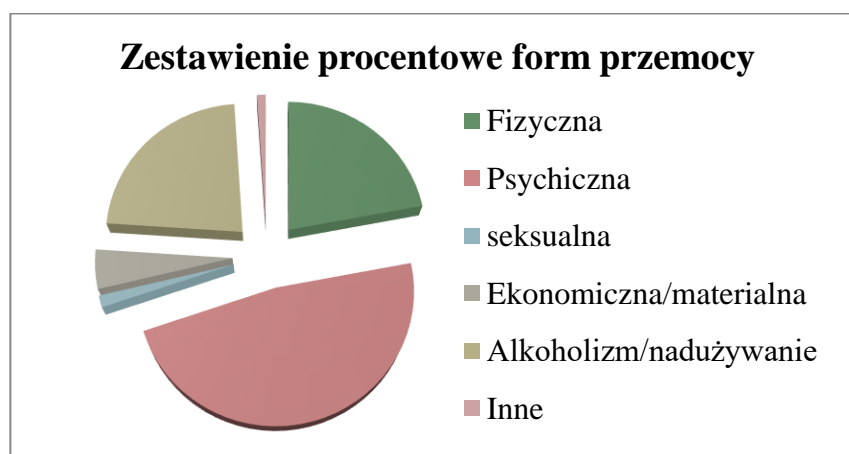
Tabela 5 Formy przemocy najczęściej zgłaszane do ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

FORMY PRZEMOCY / ROK	2020	2021	2022	ŁĄCZNIE:
Fizyczna	57	65	63	185
Psychiczna	138	145	118	401
Seksualna	1	6	5	12
Ekonomiczna/materialna	12	17	11	40
Alkoholizm/nadużywanie alkoholu	73	66	53	192
Inne	2	4	3	9

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Z danych zawartych w Tabeli 5 wynika, iż w latach 2020 – 2022 najczęściej zgłaszaną do ośrodków pomocy społecznej formą przemocy w rodzinie była przemoc psychiczna, kolejno przemoc fizyczna, alkoholizm/nadużywanie alkoholu, ekonomiczna/materialna i seksualna. Zdarzały się także zawiadomienia o innych formach przemocy, do których zalicza się np. niszczenie mienia, znieważanie, zaniedbywanie itp. Powyższe dane w tabeli wskazują również na spadek, na przestrzeni trzech lat, liczby form przemocy związanej z nadużywaniem alkoholu z 73 na 53. W pozostałych formach przemocy sytuacje były zmienne na przestrzeni trzech lat tj. rosnące w 2021 roku i malejące w 2022 roku.

Wykres 2 Formy przemocy

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Dane dotyczące liczby sprawców przemocy, w tabeli poniżej (Tabela 6), wskazują na znaczną przewagę mężczyzn stosujących przemoc domową w porównaniu z kobietami. Na przełomie lat 2020 – 2022 obserwuje się sukcesywny spadek łącznej liczby wszystkich osób stosujących przemoc.

Tabela 6 Zestawienie liczbowe obejmujące osoby stosujące przemoc

OSOBY / ROK	2020	2021	2022
Kobiety	28	28	20
Mężczyźni	209	200	196
ŁĄCZNIE:	237	228	216

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Analiza Tabeli 7 wskazuje na największą liczbę kobiet, jako osób pokrzywdzonych przez sprawców przemocy w latach 2020 – 2022, następnie liczbę małoletnich i znacznie niższą liczbę mężczyzn.

Tabela 7 Zestawienie liczbowe osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie

OSOBY / ROK	2020	2021	2022
Kobiety	220	204	210
Mężczyźni	36	42	27
Małoletni	94	129	158
ŁĄCZNIE:	350	375	395

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

4. PROCEDURA „NIEBIESKIE KARTY”

Częstotliwość zjawiska przemocy oddaje częstotliwość wszczynania procedury „Niebieskiej Karty” w miejskich i gminnych ośrodkach pomocy społecznej. Rozpatrując problematykę zjawiska przemocy w rodzinie warto dokonać analizy liczby wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” i wszczętych postępowań. Poniższa Tabela 8 przedstawia istotę problemu.

Tabela 8 Liczbowe zestawienie ilości formularzy „Niebieska Karta” wypełnionych w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej.

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /ROK	2020	2021	2022
GOPS Dobra	0	1	1
GOPS Jodłownik	4	2	0
GOPS Kamienica	17	16	17

GOPS Laskowa	3	1	2
GOPS Limanowa	2	1	5
MOPS Limanowa	3	7	4
GOPS Łukowica	1	2	1
GOPS Mszana Dolna	26	24	32
MOPS Mszana Dolna	5	6	4
GOPS Niedźwiedź	5	1	2
GOPS Słopnice	1	1	1
GOPS Tymbark	0	0	0
ŁĄCZNIE:	67	62	69

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Dokonując analizy danych zawartych w Tabeli 8 zauważa się w większości ośrodków zmienność w ilości wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” na przestrzeni trzech lat. W GOPS Kamienica, GOPS Laskowa, GOPS Limanowa, MOPS Limanowa, GOPS Łukowica, GOPS Mszana Dolna, MOPS Mszana Dolna i MOPS Niedźwiedź w 2021 roku wzrosła liczba wypełnionych formularzy „Niebieska Karta” i w kolejnym 2022 roku spadła. W GOPS Słopnice przez trzy lata wykorzystano jeden raz procedurę „Niebieskie Karty” natomiast w GOPS Dobra w 2020 roku, GOPS Jodłownik w 2022 roku i GOPS Tymbark przez trzy lata nie wypełniał formularzy „Niebieska Karta”.

Tabela 9 Liczbowe zestawienie ilości formularzy „Niebieska Karta” wypełnionych w poszczególnych podmiotach, innych niż ośrodki pomocy społecznej w latach 2020 – 2022

INSTYTUCJA / ROK	2020	2021	2022
Policja	148	134	131
Ochrona zdrowia	0	0	0
Oświata	1	1	1
Komisja Rozwiązywania Problemów Alkoholowych	1	0	0
ŁĄCZNIE:	150	135	132

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Szczegółowa analiza danych zawartych w powyższej Tabeli 9 wskazuje, iż najwięcej formularzy „Niebieska Karta” wypełnionych zostało przez policję. Na przestrzeni trzech lat ich liczba malała tj. w 2020 roku wynosiła 148, mniej bo 134 wynosiła w 2021 roku i najmniej – 131 w 2022 roku. Pozostałe instytucje: ochrona zdrowia, oświata i KRPA wypełniły łącznie, na przełomie 3 lat, zaledwie 4 formularze „Niebieska Karta”.

Powyższe spostrzeżenia kolejny raz potwierdzają spadek zjawiska przemocy w rodzinie, biorąc pod uwagę 3 ostatnie lata, należy zaznaczyć, że problematyka przemocy jest trudna, a praca z osobami doznającymi przemocy i sprawcami przemocy jest długoterminowa, więc wymaga dalszej analizy. Ponadto, wymaga poświęcenia czasu i nakładu sił zarówno funkcjonariuszy policji, pracowników ośrodków pomocy społecznej oraz innych podmiotów udzielających wsparcia w razie potrzeby osobom dotkniętym przemocą domową.

5. PUNKTY WSPARCIA I PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO

Ankiety dotyczące rozwiązywania problemu przemocy skierowane w 2023 r. do miejskich i gminnych ośrodków pomocy społecznej poruszały temat posiadania i działalności punktów konsultacyjnych i/lub udzielających poradnictwa specjalistycznego dla osób dotkniętych przemocą. Na przełomie lat 2020 – 2022 ośrodki pomocy społecznej zadeklarowały funkcjonowanie specjalistycznego poradnictwa na danym terenie. Poniższe zestawienie wskazuje na liczbę osób korzystających z punktów w sprawach związanych z przemocą w rodzinie w rozbiciu na poszczególne lata.

Tabela 10 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2020 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNE J: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /RODZAJE PORADNICT WA SPECJALIST YCZNEGO	Psychologiczne	Terapeutyczne	Prawne	Socjalne	Medyczne	Rodzinne	Zawodowe	Pobyt w hostelu
GOPS Dobra	16	0	9	32	0	30	5	0
GOPS Jodłownik	0	0	0	46	0	0	0	0
GOPS Kamienica	0	0	0	21	0	7	0	0
GOPS Laskowa	12	0	0	4	0	0	0	0
GOPS Limanowa	23	0	0	57	0	0	11	0
MOPS Limanowa	14	0	0	81	0	7	0	0
GOPS Łukowica	0	0	0	22	0	0	0	0

GOPS Mszana Dolna	0	0	0	24	1	2	0	0
MOPS Mszana Dolna	7	0	0	17	0	0	0	0
GOPS Niedźwiedź	6	0	3	54	0	0	0	0
GOPS Słupnice	12	0	3	5	5	5	1	0
GOPS Tymbark	0	0	0	11	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Tabela 11 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2021 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /RODZAJE PORADNIC TWA SPECJALIS TYCZNEGO	Psychologiczne	Terapeutyczne	Prawne	Socjalne	Medyczne	Rodzinne	Zawodowe	Pobyt w hostelu
GOPS Dobra	20	0	4	31	0	25	3	0
GOPS Jodłownik	3	3	0	40	0	0	0	0
GOPS Kamienica	0	0	0	21	0	7	0	0
GOPS Laskowa	22	0	0	9	0	0	0	0
GOPS Limanowa	27	0	0	44	0	0	10	6
MOPS Limanowa	7	0	0	128	0	18	0	0
GOPS Łukowica	0	0	0	13	0	0	0	0
GOPS Mszana Dolna	0	0	0	24	2	3	4	1
MOPS Mszana Dolna	11	0	0	15	0	1	0	0
GOPS Niedźwiedź	12	0	0	27	0	0	0	0
GOPS Słupnice	18	0	2	5	1	2	0	0
GOPS Tymbark	4	4	0	6	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Tabela 12 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2022 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: EJ: GOPS – GMINNY, MOPS – MIEJSKI /RODZAJE PORADNICTWA SPECJALISTYCZNEGO	Psychologiczne	Terapeutyczne	Prawne	Socjalne	Medyczne	Rodzinne	Zawodowe	Pobyt w hostelu
GOPS Dobra	29	0	6	28	1	28	1	0
GOPS Jodłownik	0	6	0	35	0	0	0	0
GOPS Kamienica	0	0	0	34	0	9	0	0
GOPS Laskowa	13	0	0	10	0	0	0	0
GOPS Limanowa	47	0	0	49	0	0	10	8
MOPS Limanowa	14	0	6	110	0	23	0	4
GOPS Łukowica	0	0	0	11	0	0	0	0
GOPS Mszana Dolna	0	0	1	26	1	20	25	0
MOPS Mszana Dolna	10	0	0	16	0	1	0	0
GOPS Niedźwiedź	9	0	0	25	0	0	0	0
GOPS Słopnice	12	0	2	9	2	1	1	0
GOPS Tymbark	2	3	0	6	0	0	0	0

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Tabela 13 Poradnictwo specjalistyczne świadczone osobom uwikłanym w przemoc domową w latach 2020 – 2022 – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej

NAZWA OŚRODKA POMOCY SPOŁECZNEJ: GOPS – GMINNY MOPS – MIEJSKI /ROK	2020	2021	2022
GOPS Dobra	92	83	93
GOPS Jodłownik	46	46	41
GOPS Kamienica	28	28	43
GOPS Laskowa	16	31	23

GOPS Limanowa	91	87	114
MOPS Limanowa	102	153	157
GOPS Łukowica	22	13	11
GOPS Mszana Dolna	27	34	73
MOPS Mszana Dolna	24	27	27
GOPS Niedźwiedź	63	39	34
GOPS Słopnice	31	28	27
GOPS Tymbark	11	8	5
ŁĄCZNIE:	553	577	648

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych z ośrodków pomocy społecznej

Analiza danych przedstawionych w Tabelach 10–13 wskazuje, iż najwyższe zainteresowanie i świadczenie pomocy socjalnej wystąpiło w miejskich i gminnych ośrodkach pomocy społecznej, na co mają wpływ działania zwiększające świadomość społeczną, kampanie przeciwdziałania występowaniu zjawiska przemocy, informacje w lokalnej prasie, mediach. Tabel 10–12 pokazują, że w ośrodkach świadczona była głównie pomoc socjalna. W dalszej kolejności osoby doświadczające przemocy zainteresowane były pomocą psychologiczną, w mniejszym stopniu rodzinną i prawną. Pozostałe formy pomocy, czyli terapeutyczna, zawodowa, medyczna i schronienia udzielane były w najmniejszym zakresie. Powyższe dane wskazują również na to, iż o udzielenie pomocy w związku z przemocą w rodzinie najwięcej osób zwróciło się do MOPS Limanowa, mniej do GOPS Dobra i GOPS Limanowa. Najmniej poradnictwa specjalistycznego udzielono mieszkańcom GOPS Tymbark i GOPS Łukowica.

6. DZIAŁANIA PROFILAKTYCZNE OŚRODKÓW POMOCY SPOŁECZNEJ

Analiza zgromadzonych danych dotyczących działań prowadzonych przez ośrodki pomocy społecznej na terenie Powiatu Limanowskiego wykazała, iż w latach 2020 – 2022, miejskie i gminne ośrodki w ramach działań prewencyjnych i profilaktyki:

- prowadziły kolportaż ulotek, plakatów, poradników,
- zamieszczały artykuły w prasie lokalnej i informacje na stronach internetowych,
- udostępniały na swoich stronach internetowych poradniki,
- organizowały lub brały udział w konferencjach, szkoleniach, superwizjach, seminariach,
- przeprowadzały spotkania warsztatowe i spotkania indywidualne w szkołach dla dzieci i młodzieży z zakresu profilaktyki przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- organizowały mitingi, kampanie społeczne, pikniki, półkolonie, spotkania dla różnych środowisk o tematyce przeciwdziałania przemocy,
- organizowały imprezy integracyjne dla rodziców i dzieci,

- organizowały konkursy, np.: artystyczne, internetowe,
- organizowały specjalistyczne poradnictwo, w tym np.: psychologiczne, terapeutyczne, prawne, zawodowe, medyczne, rodzinne, socjalne, świadczone przez pracowników oraz osoby i instytucje współpracujące,
- organizowały szkolenia i programy profilaktyczne dla rodziców, dzieci i młodzieży, pracowników zaangażowanych w działania przeciwdziałania przemocy w rodzinie,
- prowadziły szeroko pojętą edukację dla osób doświadczających przemocy w rodzinie,
- współpracowały z dzielnicowymi np. poprzez przeprowadzanie wspólnych monitoringów na rzecz osób poszkodowanych,
- kierowały sprawców przemocy do programu korekcyjno – edukacyjnego,
- współpracowały w ramach grup roboczych ze specjalistami np. psychologiem.

7. DZIAŁANIA POWIATOWEGO CENTRUM POMOCY RODZINIE W LIMANOWEJ

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej, zwane również PCPR lub Centrum, od wielu lat podejmuje działania interwencyjne, edukacyjne mające na celu wzrost motywacji instytucji pomocowych i innych organizacji do wspólnego działania na rzecz ofiar przemocy w rodzinie. Dzięki wdrażanym działaniom wzrasta jakość usług oferowanych ofiarom przemocy w rodzinie. Poszerzone zostały działania związane z poradnictwem specjalistycznym. Od połowy 2021 tutejsze Centrum zapewniło terapię rodzinną skierowaną między innymi do osób uwikłanych w przemoc domową, a od 2022 roku mieszkańcy z terenu powiatu mogą skorzystać z psychoterapii indywidualnej. Od 2022 roku działa również całodobowo telefon interwencyjny. Rozszerzono współpracę z pracownikami ośrodków pomocy społecznej w podejmowaniu wspólnych działań interwencyjnych w wybranych szczególnych przypadkach przemocy. Współpraca zaowocowała poszerzonymi działaniami na rzecz rodzin, w których występuje zjawisko przemocy. Planuje się kontynuować współpracę z Regionalnym Ośrodkiem Pomocy Społecznej w Krakowie, który w minionych latach wykazał się częstymi i profesjonalnymi szkoleniami kadry pracowniczej.

PCPR prowadzi działania profilaktyczne i zapobiegawcze występowaniu przemocy. Dane zebrane w niniejszym opracowaniu wskazują na potrzebę udzielania dalszej pomocy wszystkim osobom uwikłanym w przemoc rodzinną, zwłaszcza pomoc długofalową, wymagającą często wielu miesięcy a nawet kilku lat wsparcia, zwłaszcza psychologicznego.

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej współpracuje z Komendą Powiatową Policji w Limanowej (KPP), Ośrodkami Pomocy Społecznej (OPS), Miejskimi i Gminnymi

Komisjami Rozwiązywania Problemów Alkoholowych (KRPA), Sądem Rejonowym w Limanowej (SR) i Zespołem Kuratorów Zawodowych w Limanowej, Domami Pomocy Społecznej (DPS), Poradnią Psychologiczno – Pedagogiczną w Limanowej, szkołami w powiecie, a także innymi instytucjami działającej dla społeczności w Powiecie Limanowskim. Współdziałanie polega na organizowaniu szkoleń, seminariów, warsztatów, konferencji, kampanii, a także na podejmowaniu interwencji w sprawach indywidualnych.

Na uwagę zasługuje zapoczątkowanie w 2022 roku działań interwencyjnych funkcjonującego w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej Ośrodka Interwencji Kryzysowej. Najważniejszymi przedsięwzięciami były wyremontowanie i oddanie do użytku dwóch mieszkań hostelowych, pierwszego w 2022 roku oraz drugiego w roku kolejnym.

W poprzednich latach PCPR w ramach zadań ustawowych zapewniał powyższą pomoc w oparciu o podpisane porozumienie z Ośrodkiem Interwencji Kryzysowej znajdującym się na terenie Nowego Sącza. Od 2022 roku Powiat Limanowski samodzielnie realizuje usługi hostelu, specjalistycznej pomocy dla ofiar doświadczających przemocy domowej i interwencji kryzysowej. Powyższy Ośrodek Interwencji Kryzysowej jest dużym krokiem naprzód powiatu w rozszerzeniu usług przeciwdziałania przemocy domowej.

Na bieżąco realizowane jest i planuje się kontynuować wsparcie, które jest szczególnie ważne i potrzebne w tematyce przemocy domowej, w szczególności dotyczy to pomocy psychologicznej, pedagogicznej, prawnej, socjalnej i rodzinnej oraz zapewnienie schronienia osobom w kryzysie.

7.1. POMOC PSYCHOLOGICZNA

Z konsultacji psychologicznych świadczonych przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej może skorzystać każdy, kto boryka się z różnego rodzaju problemami i szuka rady czy specjalistycznej pomocy. Ponadto, na konsultacje psychologiczne są kierowane osoby, które doświadczają przemocy domowej, osoby mające trudności wychowawcze, rodzinne czy osobiste (tj. depresja, zaburzenia lękowe, nieporadność życiowa, inne problemy wynikające z sytuacji osobistej, itp.).

W 2020 r. w PCPR z usług psychologa skorzystało 68 osób uwikłanych w przemoc domową, w kolejnym roku liczba ta była nieznacznie większa – 74 osoby, a w 2022 roku spadła do 66 osób. Jednakże nadal zauważa się potrzebę korzystania ze wsparcia psychologicznego, ponieważ na przestrzeni ostatnich lat wzrosła liczba porad dla jednej osoby.

Niniejsze dane zostały zestawione w Tabeli 14.

Tabela 14 Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego w latach 2020 –2022

LICZBA OSÓB / ROK	2020	2021	2022
Liczba osób	68	74	66

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Poradnictwo ukierunkowane było na zmiany zachowań i postaw klientów, jak też na rozwój ich kompetencji emocjonalnych, tj. na podniesienie poziomu samokontroli, radzenie sobie z lękami oraz stresem, podniesienie samooceny, poprawę zdolności tworzenia więzi, współpracy i komunikowania się z otoczeniem, a także na poprawę własnej motywacji do działania.

Pomoc psychologiczna skoncentrowana była na zasobach uczestników. Zwiększono poziom motywacji osób do pracy nad sobą, do zmiany w obszarach konfliktów wewnętrznych, pogłębiono wgląd w indywidualne ograniczenia, co zaowocowało refleksyjną analizą sytuacji osobistej.

Członkowie rodzin z problemem alkoholowym otrzymywały informacje na temat choroby alkoholowej oraz możliwości działania w tym zakresie. Osobom nadużywającym alkoholu starano się dostarczyć wiedzy pomagającej rozpoznać u siebie objawy choroby alkoholowej oraz omówić psychologiczne mechanizmy uzależnienia.

Osoby zgłaszające przemoc w rodzinie skorzystały z pomocy w zakresie:

- edukacji na temat przemocy domowej,
- nabywania umiejętności radzenia sobie z sytuacją spowodowaną stosowaniem przemocy,
- motywowania do podejmowania działań mających na celu przerwanie występowania przemocy w rodzinie,
- podnoszenia kompetencji społecznych i rozwoju osobistego.

Zainteresowanie wyżej opisaną pomocą wskazuje na świadomość potrzeby korzystania ze wsparcia psychologa oraz na wzrost zaufania osób uwikłanych w przemoc do instytucji pomocowych, zawodów pożytku i zaufania publicznego.

7.2. PORADNICTWO PRAWNE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej prowadzi także poradnictwo prawne. Pomoc prawna osobom doświadczającym przemocy wiąże się niejednokrotnie z szerokim

spektrum spraw i działań o różnym charakterze prawnym. Działania te zmierzają do poprawy patologicznej i destrukcyjnej sytuacji, w której znajdują się osoby uwięzione w przemoc.

Udzielane wsparcie prawne dotyczyło głównie:

- porad w zakresie przeciwdziałania przemoc, w tym w sprawach o zakaz zbliżania się do rodziny,
- pomocy w przygotowaniu stosownej dokumentacji do sądu,
- prowadzeniu spraw o przymusowe leczenie oraz eksmisję osoby nadużywającej alkoholu i stosującej przemoc,
- przymusowe leczenie osób uzależnionych od alkoholu i z chorobą psychiczną,
- prowadzenia spraw o ograniczenie władzy rodzicielskiej osobie stosującej przemoc,
- prowadzenia spraw dotyczących ponoszenia kosztów utrzymania rodziny (w tym także pozwy o alimenty),
- prowadzenia spraw dotyczących rozdzielenia majątkowej,
- prowadzenia spraw dotyczących gróźb karalnych i nękania osób doświadczających przemoc w rodzinie,
- przygotowania pozwów o znęcanie psychiczne, fizyczne i materialne.

Tabela 15 Liczba osób korzystających ze wsparcia prawnego w latach 2020 – 2022

LICZBA OSÓB / ROK	2020	2021	2022
Liczba osób	31	40	24

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Analiza danych zawartych w powyższej Tabeli 15 wskazuje na zmienność liczby osób w poszczególnych latach w zainteresowaniu poradami prawnymi. W roku 2020 prawnik porad udzielił 31 osobom, w roku 2021 liczba ta wzrosła do 40 i zmalała do 24 w 2022 roku. Powyższe dane dowodzą, że nadal potrzebne są bezpłatne usługi w zakresie poradnictwa prawnego.

Liczbowy udział osób, którym udzielono wsparcia psychologicznego i prawnego przedstawia poniższy Wykres 3.

Wykres 3 Pomoc psychologiczna i prawna udzielona w latach 2020 – 2022

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

7.3. POMOC OŚRODKA INTERWENCJI KRYZYSOWEJ (OIK)

W latach 2020 – 2021 Ośrodek Interwencji Kryzysowej mieszczący się w Nowym Sączu świadczył pomoc mieszkańcom Powiatu Limanowskiego na mocy porozumienia zawartego pomiędzy tymi powiatami. W szczególności dotyczyła ona zapewnienia bezpłatnego schronienia w hostelu do 3 miesięcy oraz udzielania specjalistycznego poradnictwa. Od roku 2022 Powiat Limanowski posiada własny Ośrodek Interwencji Kryzysowej wraz z hostelem funkcjonujący w strukturach Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej. Dane za lata 2020 – 2021 uzyskane zostały od OIK mieszczącego się w Nowym Sączu, natomiast dane za 2022 rok dotyczą pomocy udzielanej przez OIK funkcjonujący w Limanowej.

Tabela 16 Liczba osób korzystających ze wsparcia w OIK w latach 2020 – 2022

RODZAJ POMOCY / ROK	2020	2021	2022
Psychologiczna	4	13	66
Prawna	0	0	24
Socjalna	0	0	7
Liczba osób, które skorzystały z miejsc hostelowych w OIK	3	7	7

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Raporty składane przez Ośrodek Interwencji Kryzysowej znajdujący się w Nowym Sączu wskazywały, iż w 2020 roku z pomocy psychologa skorzystały 4 osoby, z porad prawnych i socjalnych nie korzystał nikt, 3 osoby przebywały w hostelu. W 2021 roku podobnie jak

w roku 2020 nie udzielono pomocy prawnej i socjalnej. Natomiast z porad psychologicznych skorzystało 13 osób a z całodobowego pobytu do 3 miesięcy – 7 osób. W kolejnym, 2022 roku psycholog pomógł 66 osobom, prawnik – 24 osobom, a w hostelu przebywało 7 osób.

7.4. GRUPA WSPARCIA

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej organizowało także spotkania w ramach grup wsparcia. Na przestrzeni lat 2020 – 2022 pomimo ograniczonych możliwości spotykania się ze względu na pandemię COVID–19 odbywały się zajęcia grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie. Spotkania z powyższymi osobami miały charakter terapeutyczno – edukacyjny i prowadził je psycholog. Edukacja dotyczyła tematyki przemocy, jej rodzajów, charakterystyki form przemocy, cyklu i faz przemocy, zachowań poszczególnych osób doświadczających przemocy (kobiet, mężczyzn, dzieci, innych osób), zachowań osób stosujących przemoc, konsekwencji psychicznych i ich wpływu na osobowość i dalsze życie, itp. Adresatami spotkań były kobiety w zróżnicowanym wieku. Grupa miała formę otwartą.

Tabela 17 Liczba kobiet uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2020 – 2022

LICZBA KOBIET / ROK	2020	2021	2022
Liczba kobiet	16	25	20

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Dane w Tabeli 17 wskazują, iż w latach 2020 – 2022 liczba kobiet uczestniczących w spotkaniach grupy wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie była zmienna tj. w 2021 wzrosła w porównaniu do roku wcześniej i w 2022 ponownie zmalała.

W Powiatowym Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej powstały również grupy wsparcia dla pracowników socjalnych i asystentów rodziny. Spotkania zainicjowane zostały potrzebą interwizji i autoanalizy działań podejmowanych w stosunku do klientów ośrodków pomocy społecznej. W 2020 roku udział wzięło 14 pracowników ośrodków pomocy społecznej, w 2021 roku 12 osób i w 2022 roku 13 osób.

Powyższe liczby świadczą o potrzebie dalszego kontynuowania spotkań grup wsparcia zarówno dla kobiet doświadczających przemocy domowej, jak i dla pracowników świadczących tę pomoc.

7.5. DZIAŁANIA PODEJMOWANE W STOSUNKU DO SPRAWCÓW PRZEMOCY W RODZINIE

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej realizuje program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy. Poniższe dane w Tabeli 18 wskazują ile osób uczestniczyło w latach 2020 – 2022 w powyższym programie i ile spośród nich ukończyło warsztaty. Program, opisany w dalszej części opracowania, ukończyli sprawcy, których frekwencja wyniosła co najmniej 75% zajęć i wykazali się zaangażowaniem i motywacją do zmiany zachowań. Osoby z frekwencją 50% otrzymały zaświadczenie o uczestnictwie.

Tabela 18 Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2020 – 2022

RODZAJ POMOCY / ROK	2020	2021	2022
Liczba osób, które podpisały kontrakt uczestnictwa w programie	9	-	7
Liczba uczestników, którzy uzyskali zaświadczenie o ukończeniu programu	4	-	2
Liczba uczestników, którzy uzyskali zaświadczenie o uczestnictwie w programie	1	-	3

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie w Limanowej

Dane wskazują, iż w roku 2020 program korekcyjno – edukacyjny dla sprawców przemocy w rodzinie rozpoczęło 9 uczestników i ukończyło 4, natomiast w 2022 roku do zajęć przystąpiło 7 osób, a ukończyły 3. W 2021 program nie odbył się. Z powyższego wynika, iż tylko część uczestników jest w stanie ukończyć cały cykl zajęć, który trwa minimum 60 godzin.

8. ANALIZA SWOT PROWADZONYCH DZIAŁAŃ PRZECIWDZIAŁANIA PRZEMOCY DOMOWEJ W POWIECIE LIMANOWSKIM

Sporządzona diagnoza występowania zjawiska przemocy domowej w Powiecie Limanowskim pozwoliła na sporządzenie analizy SWOT. Uszeregowano posiadane informacje na cztery istotne kategorie czynników strategicznych tj.: mocne strony, słabe strony, szanse i zagrożenia.

MOCNE STRONY	SŁABE STRONY
<ul style="list-style-type: none">• funkcjonowanie Ośrodka Interwencji Kryzysowej (zwany OIK) z dwoma mieszkaniami hostelowymi na terenie powiatu,• realizacja programu korekcyjno – edukacyjnego,• chęć współpracy policji z innymi instytucjami,• gotowość współpracy międzyinstytucjonalnej,• poradnictwo specjalistyczne (prawne, psychologiczne, socjalne, zawodowe, rodzinne oraz psychoterapia indywidualna i rodzinna),• edukacja społeczna w zakresie przeciwdziałania przemocy domowej (warsztaty, seminaria, inne spotkania),• prowadzenie grup wsparcia (dla osób doświadczających przemocy domowej i dla kadry pomocy społecznej).	<ul style="list-style-type: none">• trudność w odizolowaniu sprawców od ofiar,• nadmiernie zbiurokratyzowane procedury,• niska świadomość społeczna w obszarze problematyki przemocy domowej,• kierowanie się stereotypami w zakresie korzystania z pomocy psychologicznej, psychiatrycznej, rodzinnej itp.
SZANSE	ZAGROŻENIA
<ul style="list-style-type: none">• realizacja programu psychologiczno – terapeutycznego,• zmiany przepisów prawa zaostrzających środki karne w stosunku do osób stosujących przemoc domową,• pozyskiwanie środków zewnętrznych (dotacji),• promowanie metod wychowawczych bez przemocy.	<ul style="list-style-type: none">• niska świadomość społeczna w obszarze problematyki przemocy domowej,• niechęć ujawniania przemocy przez osoby doświadczające przemocy domowej,• bierność świadków przemocy,• brak zasobów materialnych osób doświadczających przemocy domowej do samodzielnego funkcjonowania,• zaburzenia i choroby psychiczne zarówno u osób doświadczających przemocy, jak również sprawców przemocy,• wysoki odsetek osób uzależnionych od alkoholu i substancji psychoaktywnych wśród osób stosujących przemoc domową,• niemożliwość zrealizowania programu korekcyjno – edukacyjnego ze względu na brak wymaganej liczby uczestników niezbędnych do zrealizowania danej edycji programu.

SPIS TABEL

Tabela 1 Liczba spotkań zespołu interdyscyplinarnego w latach 2020 – 2022.....	3
Tabela 2 Liczba powołanych grup roboczych w latach 2020 – 2022.....	4
Tabela 3 Liczba rodzin objętych działaniami zespołu interdyscyplinarnego i grup roboczych w latach 2020 – 2022.....	5
Tabela 4 Liczba osób doznających przemocy, które zgłosiły się do ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022	6
Tabela 5 Formy przemocy najczęściej zgłaszane do ośrodków pomocy społecznej w latach 2020 – 2022	7
Tabela 6 Zestawienie liczbowe obejmujące osoby stosujące przemoc	8
Tabela 7 Zestawienie liczbowe osób pokrzywdzonych w wyniku przemocy w rodzinie.....	8
Tabela 8 Liczbowe zestawienie ilości formularzy „Niebieska Karta” wypełnionych w poszczególnych ośrodkach pomocy społecznej.....	8
Tabela 9 Liczbowe zestawienie ilości formularzy „Niebieska Karta” wypełnionych w poszczególnych podmiotach, innych niż ośrodki pomocy społecznej w latach 2020 – 2022	9
Tabela 10 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2020 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej	10
Tabela 11 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2021 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej	11
Tabela 12 Rodzaje poradnictwa specjalistycznego świadczonego osobom uwikłanym w przemoc domową w 2022 roku – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej	12
Tabela 13 Poradnictwo specjalistyczne świadczone osobom uwikłanym w przemoc domową w latach 2020 – 2022 – zestawienie liczbowe z podziałem na ośrodki pomocy społecznej	12
Tabela 14 Liczba osób korzystających ze wsparcia psychologicznego w latach 2020 –2022.....	16
Tabela 15 Liczba osób korzystających ze wsparcia prawnego w latach 2020 – 2022.....	17
Tabela 16 Liczba osób korzystających ze wsparcia w OIK w latach 2020 – 2022.....	18
Tabela 17 Liczba kobiet uczestniczących w grupie wsparcia dla osób doświadczających przemocy w rodzinie w latach 2020 – 2022.....	19
Tabela 18 Liczba uczestników programu korekcyjno – edukacyjnego dla sprawców przemocy w latach 2020 – 2022	20

SPIS RYSUNKÓW

Rysunek 1 Mapa Powiatu Limanowskiego	2
--	---

SPIS WYKRESÓW

Wykres 1 Grupy osób doznające przemocy – w ujęciu procentowym.....	6
Wykres 2 Formy przemocy – w ujęciu procentowym.....	7
Wykres 3 Pomoc psychologiczna i prawna udzielona w latach 2020 – 2022.....	18

Przewodniczący Rady

Józef Pietrzak